

Nr 494

Av herr Larsson, Thorsten, m. fl., om inrättande av gymnasiefilialer.

(Lika lydande med motion nr 627 i Andra kammaren)

Under 1960-talet har omfattande reformer företagits på utbildningens område. Grundskolans genomförande innebär att utbildningsmöjligheterna ökat avsevärt för ungdomen både i städerna och på landsbygden. Den gymnasiala undervisningen har fått ny form och utbygges ytterligare. Fackskolan är på väg att genomföras och yrkesutbildningen reformeras.

Denna starka expansion på utbildningens område medför självfallet även vissa problem. Förutom övergående problem av finansiell och personell art medför utbildningsexpansionen att vissa befolkningscentra favoriseras framför andra. Ett fullt utbyggt gymnasium behöver ett ganska stort befolkningsunderlag. Endast vissa orter kan därför komma i fråga när lokaliseringen av nya gymnasier och andra gymnasiala skolor avgöres. Undervisningen kommer därför att bli mer och mer koncentrerad till ett begränsat antal orter — för närvarande 126 — vilket medför att även relativt stora tätorter blir utan gymnasiala skolor.

Utän tvekan är det till fördel för en ort att ha eller komma att erhålla gymnasial utbildning. På samma sätt medför det nackdelar för en ort att inte kunna erbjuda tillgång till studier på gymnasienivå. Utöver att eleverna i allmänhet får lång resväg till skolan eller kanske rent av behöver inackorderas kan avsaknaden av ett gymnasium medföra att tätortens och den omkringliggande bygdens näringsliv stagnerar. I en kommuns strävan efter att få nya företag att etablera sig eller befintliga att bygga ut kommer självfallet den kommunala servicen och ortens utbildningsmöjligheter in i bilden. Företagen måste taga med i beräkningen att om orten saknar goda utbildningsmöjligheter för barnen kommer rekryteringen av arbetskraft att försvåras. Särskilt torde detta gälla den kvalificerade arbetskraften. Ur lokaliseringssynpunkt har gymnasiefrågan därför betydelse. Tillgång till gymnasial utbildning på fler orter skulle kunna bidra till en jämnare befolkningsfördelning över hela landet och även ur samhällsekonomisk synpunkt medföra ett bättre utnyttjande av befintliga resurser.

Naturligtvis är det av inledningsvis anförda skäl inte möjligt att inrätta fullt utbyggda gymnasier på alla de platser där det av exempelvis lokaliseringpolitiska eller andra skäl vore önskvärt. Enligt gymnasieutredningens

förslag avses inte heller mer än ett fåtal ytterligare orter erhålla gymnasium, och när detta skett torde den regionala gymnasieutbyggnaden enligt nuvarande planeringsprinciper vara avslutad. Utbyggnaden kommer i stället att koncentreras på nuvarande gymnasieorter inom de s. k. planeringsregionerna (118 st.), vilka är gemensamma för gymnasium och fackskola.

Då man kan utgå från att även i fortsättningen benägenheten hos ungdom att söka inträde i gymnasium kommer att ha klart samband med avståndet mellan hemorten och gymnasiet vore det av värde om gymnasial utbildning kunde erhållas på fler platser. Vi skulle därmed kunna utnyttja begåvningsreserven bättre än för närvarande och ge fler ungdomar chansen till ifrågasvarande utbildning. Enligt vår uppfattning kan detta ske genom inrättandet av *gymnasiefilialer*.

Möjligheten att bedriva undervisning på detta sätt torde i våra dagar vara ganska stor. En intensiv utveckling sker av den pedagogiska teknologien. Denna kommer att möjliggöra en mera individuellt driven undervisning, vilken kan förmodas betyda att lärarbehovet reduceras samtidigt som kunskapsinhämtandet underlättas. Vidare bör försöken med programmerad undervisning liksom utnyttjandet av etermedia spela en betydande roll härvidlag. Ett visst lärarutbyte kan även tänkas ske mellan gymnasiefilialen och grundskolans högstadielklasser.

Tanken på gymnasiefilialer har tagits upp tidigare på några håll i landet men fått vila i avvaktan på genomförandet av gymnasieutredningens förslag. Då planerna för det gymnasiala utbildningsväsendet nu är fastlagda — och till avsevärd del genomförda — anser vi att åtgärder bör vidtagas för att ytterligare vidga möjligheterna för alla ungdomar att erhålla denna utbildning. Som ovan framhållits har den pedagogiska teknologien utvecklats så snabbt att förutsättningarna vad därpå ankommer är helt annorlunda i dag än endast för ett fåtal år sedan. I sammanhanget kan dessutom erinras om den filialverksamhet på universitetsutbildningens område som startats.

Med stöd av ovanstående hemställes,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag om inrättande av gymnasiefilialer i enlighet med vad i motionen anförts.

Stockholm den 26 januari 1967

Thorsten Larsson (cp) *Torsten Andersson (cp)* *Elvy Olsson (cp)*

Harald Pettersson (cp) *Herbert Hermansson (cp)*